

Lo Somatent

DIARI REGIONALISTA Y D'AVISOS Y NOTICIAS

Any XII

Reus Dimecres 24 de Novembre de 1897

Núm. 3.426

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. . . . . Pias. 3750
a provincies trimestre. . . . .
Extranjer y Ultramar . . . . .
Anúncis, a preus convencionals.

Administració y Redacció

PLASSA DE LA CONSTITUCIÓ, (PORXOS)

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

En la Administració d'aquest diari y en las principals
librerías d'aquesta ciutat y de fora.
En Barcelona, litografía Mallofre, carrer Junquera, 6.
No's retornan los originals encara que no's publiquin.

Farmacia Serra

La que paga més contribució de la provincia

FARMACIA OBERTA TOTA LA NIT

Arrabal Santa Anna, número 80, prop á la plassa de Catalunya

MALALTS DELS ULLS

Lo **DOCTOR BIADA**, oculista del Hospital del S. G. de Barcelona, ex-quefe de clinica y ab titol de las universitats de Berlin y Wurzburg, ex-ajudant dels Drs. Wecker y Landolt de Paris.

Reb en CONSULTA á Reus, tots los diumenges y dilluns de 9 á 12 y de 4 á 5.
Arrabal alt de Jesús, 38, sobre 'l Correu.
Los demés dias á Barcelona, Claris, 44, cantonada á la Gran Via, de 11 á una y de 4 á 5.

MALALTÍAS DELS ULLS

L'oculista de Tarragona **D. J. MIRÓ** accedint gustós á las peticions de sos numerosos clients, estableix en Reus una consulta tots los dilluns y divendres de 2 a 5 de la tarde. Consulta: Arrabal Santa Anna, número 1, pis primer, cantonada al carrer Monterols.

Los demés dias en son gabinet de TARRAGONA, de 10 á 12 del matí y de 3 á 5 de la tarde.

Vinyas Americanas

DE

Marcial Ombrás (Propietari)

Avinguda del ferro-carril, Figueras, (Girona)

Barbats y estacas en venta, per milions.—Preus reduhits y autenticitat garantizada.—Cinch milions d'estacas, y un milió de barbats.

SECCIÓ DOCTRINAL

Principis de colonisació

II

Si he es casi sempre superior el poble colonisador al colonisat, com ja hem dit, no creyem nosaltres que siga presis qu' aqueixa superioritat estiga practicamente reconeguda pels colonials. Aqueixa fe cega en les que tal vegada els estan explotant, xuclantlosi la poca sang que tenen, fentlosi ensemps creure qu' encare no arriban á homes, será si 's vol el millor sistema per conservar sempre las colonias, será 'l millor sistema per ter certa aquella famfarronada de que «may estem á las foscas, perque en nostres dominis may es pon el sol.» pró es també el gran sistema perque las colonias sigan explotadas, perque la esclavitut domini per tot arreu y ja no sols en 'l ordre polítich, qu' aquest es el modo de governarlas avuy dia, sinó també en 'l ordre privat, com malgrat á las tant bescantadas *Lleys d' Indias* dominá en la noble America, fins casi en aquest sigle.

Aqueixa superioritat tant ensalsada per alguns polítics d' ultima hora no pot durnos mes que el despre-
ci el poble colonisat, ensemps que la indiferencia per part d' aquest mateix envers de la cosa pública. Y es natural; gno te ja en la metropoli un tutor de primera que li portará sos interesos millor qu' ell mateix? Donchs, á que amohinornos... fem com las criaturas, *man, caca y non*.

Sens dupte el peccat mes gran que tots els Estats,

al menys casi tots han comés en politica colonial, es l' aislament en que sempre s' ha volgut que quedés el poble colonisat. Se l' hi ha negat entrada allá ahont ell hauria de disposar com á senyor natural; se l' ha postergat per gent extranya vinguda de l' altre banda del mar, per gent que no tenia mes merit que *no ser* del país; se l' hi han donat empleats que no tenint mes segorritat que la política tant cambiabile com la veleta del campanar, y que tenit de viure d' aquella, ha sigut son fi y norma el *badell d' or*; en una paraula, s' ha comés el peccat d' eleminar en el problema colonial en el que, com ja hem dit, jugan dos elements, perque hi jugan també dos pobles metropoli y colonia; aquet últim element. lo qu' equival á dir, qu' en 'l ordre polítich no es encare un fet la disolució de la esclavitut, com prou pesa al honrat poble en quina llengua escribim.

Aqueixa superioritat no mes ens pod autorisar pera fer be á la colonia; aqueixa superioritat tan mal enterada pels Estats moderns portará sasi sempre á la ruina á la rassa colonisadora perque la ruina de la colonia porta també al mateix cami á la metropoli. Passem are á demostrar la certesa de aquella metafóra tant sabuda, las colonias son fills qu' en arribant á la malor edat, s' emansipan y afegim nosaltres «y deuen emanciparse.» Y tot perqué?...

Anem per parts. Preguntem á l' historia ges eterna la tutela de las colonias? ¿may, may los pobles colonisats poden ser senyor de sas cosas? ¿hi ha pobles tant desditzats que estiguin condemnats á etern despotisme? Analisen los fets passats, passeu una ullada per la historia y si saben llegir entre els fets del mon trobareu ben clara aqueixa resposta: fins avuy las colonias que han existit s' han emancipat. Passem are la vista al mon actual. Precisament lo que mes ha desangrat als Estats Moderns ha sigut la lluyta qu' han tingut de sostindre tots ells contra aquelles rasses á las que dongueran la ma per lo cami de la civilització; totas ellas estan que trinan per arribar á son *desideratum* per veures lliure d' aquella gent estranya que suportan com llessa de plom, contra aquella gent á la que alsarian un monument, si son despotisme no 'ls fés digne d' una mort horrible. Per aixó, no per ingratitude, y encare que aixis no fos, solsamet pel goig de viure

lliure, de rebejarse en llibertat per cicatrisar las feridas de son passat despotisme, s' alsarian valentas las colonias per poder un jorn entonar un himne d' amor á la patria seva, á sa patria que tán estiman mentre aquelles rasses que la colonisaren embrutidas avuy dia, sols saben lluytar pel compte que 'ls te conservar aquella font de riquesa que may para, aquella mina d' or que may s' estronca, y que á carretadas aboca ditxas y benestar.

Aquest instint, que no es d' avuy sino de sempre com ho ensenya la historia, demostra plenament l' ánima de las colonias, demostra que totas tenen l' «Ale-luya» de sa pátria. Y si sempre ho hem vist aixís, gno hem de creure que un fet tan universal obeheix també á causas universals, reveladoras infalibles de la veritat?... Per aixó, dibem nosaltres. Es un fet universal la emancipació de las colonias; luego totas denhen emanciparse. Y si lo mateix succeheix en la familia es á dir, en los fills de familia ¿perqué no hem de dir també que las colonias son verdaders fills de familias?... Que *tal ó cual* colonia pugni considerarse ja de mejor edat, que siga ja arribada l' hora de sa emancipació, no es cosa que caigni baix objecte d' aquets articles y es problema qual resolució correspon á la política y precisament en aquets problemas es allá ahont mes revela lo talent y patriotisme dels gobernants; encare que sigan critiquejats pels contemporanis, que prou 'l fallo de la historia li será favorable y prou sobrá posarlo al nivell que mereixen per son patriotisme y energia.

R. E.

ARTS Y LLETRAS

D. Alfred Brañas

Nostre estimat amic, lo docte catedrático de la Universitat de Santiago de Galicia, D. Alfred Brañas, ha inaugurat sas conferencias sobre «Literatura gallega», que prometen ser interessantissimas.

Sobre la primera que acaba de donar, escriu *El Eco de Santiago* lo present article, que ab gust traduhim y recomaném á nostres lectors:

«En la impossibilitat de fer una adecuada ressenya de la brillantissima conferencia, ab la qual doná comens lo sabi catedrático á sos estudis, de trascendencia pera tots, pero especialment pera 'ls que de gallegos se precihin, no farém sino indicar los punts capitals per ell tan hermosament exposats, rodejats de finas y delicadas observacions y comprobats ab erudició especial y vastissima.

«Comensá justificant la elecció de tema y ab una modestia que avalora sos mereixements digué que no venia á ensenyar sino á estudiar ab l' auditori.

«Se lamenta de lo poch estudiadas que están totas las literaturas regionals en nostre país al contrari de lo que succeheix al extranjer, y en aquest punt y concretantse á Fransa y als estudis céltichs enumera 'ls precursors de D'Arbois de Jubainville, cita sos travalls y 'ls de son rotillo de deixebles senyalant sas tendencias y aquilatant sos resultats.

«Fa ressaltar la deficiencia d' estudis histórichs respecte á la literatura gallega ja que satisfets ab las indicacions d' algunes indirectas, (y aquí cita als PP. Florez y Risco, Ambrós de Morales, Valladares, Antoni de la Iglesia, Murguía, etc., etc.) sols posehim un intent que encarque molt lloable es á totas llums insuficient, la obra de Besada.

»Sos estudis tindran per tant com base los originals ó sas copias y mil y una fonts mediatas no aprofitades fins lo dia.

»La primera época la denomina bárbara en lo sentit de rudimentaria, de iniciació y dins d' ella considera 'ls periodos céltich, románich, suevo-visigodo y 'l que califica de transició, fins lo naixement de las llengües romances.

»Adverteix que sense gallego pot existir la literatura gallega ja que 'l criteri filològich pera la classificació de la Literatura, no es cert, puig á lo més será, diu l' orador, un de tants signes, may l' exclusiu: ab aquest motiu fa excursió oportuníssima, y remontantae á Grecia y Roma prova com la literatura, que no es obra d' un dia, en la primera es anterior á Homero y en la segona á Ennio.

»Entra de plé en lo período céltich y donant per resolta la cuestió relativa á la certitat histórica de la Galicia céltica distingeix ab Posidonio citat per Ate-neo dos classes de monuments, una la formada per los cants populars, llegendas y tradicions que 'ls bardos conservavan y altra la constituïda per los himes dels druidas anomenats parásits. Estudia las distintas classes de cants populars comparantlas en son fondo y sa forma ab los dels pobles clássichs pera deduhir la lley de la evolució y ab los conservats en gallego las regueifas y las triadas de Soleiro, Jallas y de la Mahía. Acota citas de Strabon, Dion Casio y Tácito y aduheix lo testimoni de Silo Italico respecte al carácter melancólich del *alalá y muineira* aixís com á la originalitat de balls regionals y en aquest punt fa un hermós y detallat estudi de filologia celto-gallega pera arribar á senyalar los comensaments de la rima anterior ab molt en nostra terra als poetas del baix llatí.

»Lo fondo dels cants, aixís com las llegendas de la baixa Bretanya, Irlanda, etc., comparadas ab las gallegas suministra un dato importantísim que esplica grans transformacions socials; l' element espiritual de totas las produccions célticas nos dona 'l perquè 'l Cristianisme arraigá primer á Galicia y en los franchs que en los demás barbs deixant ja á la corrompuda y sensualista societat romana.

»Essent tasca desproporcionada seguir al orador en sas investigacions en aqueix punt, passém á indicar algo de lo molt y bó que exposá ab relació als poetas, erudits y prosistas.

»De non l' ilustre literat fa notar la falta de treballs ab esperit crítich y que es més sensible la omisió en las fonts mediatas, tant directas com indirectas de multitud de noms d' escriptors de primera fila. Examina la poesia de Dictimio, se deté en la cultura de la Galicia de San Valerio y llegeix una composició sentidíssima del últim quina traducció feta per lo mateix senyor Brañas en hermosa prosa poética arrenca prolongats aplausos al escullit auditori.

»S' extén en consideracions críticas sobre una infinitat de produccions gallegas demostrant contra Teófilo Braga lo recent de la llegendas de Florinda la Cava, y contra D. Antoni de la Iglesia la época de la del Figueiral pera venir á estudiar á Paulo Orosio, Idacio, y altres molts prosistas verdaders polígrafos sino de la talla de Sant Isidor per lo menos tan cults com los demás del resto d' Espanya aduhint á aquest propósit testimonis á qual més autorisats entre ells lo senyor Menendez Pelayo y altres crítichs.

»En resúm, la primera conferencia sobre literatura gallega, apart de ser prova elocuent dels vastíssims coneixements que 'l Sr. Brañas té en la materia y del estudi detingut que ha fet dels primers moments de nostra cultura ha vingut á satisfer una necessitat á Galicia, que si l' orador pogué dir ab rahó al principi de son discurs que la historia de la Literatura gallega en sos orígens estava per fer, lo públich al acabar pogué dir que la Historia dels orígens de la Literatura gallega está feta; lo plán está trassat; lo método y las formas están senyaladas.—T. A.»

Felicitém cordialment á nostre amich lo conferenciant.

SECCIO LITERARIA

En lo camp

Ab gayas cantarelles los aucellets del riu saludan al nou dia de gala y goig vestit. Las aures murmurejan una cansó gentil; li entregan las floretas los seus primers sospirs, y vessantas de aroma saludan al matí.

Pagés que 'l covech porta, mira ab plsher sublim com creixen sas sembradas, y 'ls arbres envellits com se rejuvenejan al primer bés d' istiu. La noya matinera del mas, ab un somris ne guayta á la finestra com cadenera al niu, y sens trigar, s' amaga que ja 'l cel blau ha vist. Mes obri altre vegada que 'ls ulls del cor li han dit, que en la finca propera treballa 'l seu Magí; ja 'l veu, ja li fa senya, contesta éll d' improvisat, l' un ab lo mocador de color blanch y llís, l' altre ab la barretina d' un vermellet molt viu, l' amor del cor s' envian com só d' arpa, bronzint.

Bella es al camp la vida bella y bonica alli, y amors que'n lo camp passan encar son més bonichs

JOAN PUIG.

Selva del Camp 15 Novembre 1897.

CRÓNICA

OBSERVACIONES METEOROLÓGICAS del dia 22 de Novembre de 1897 FACILITADAS PER D. RAMON GISPERT

HORAS d' observació	BARÓMETRE aneroide	GRAU d' humitat	PLUJA en 24 horas	AYGUA evap. en 24 h.	ESTAT del cel	OBSER. particular
9 m. 3 t.	765 765	74 72	0'0	4'3	Ras	

HORAS d' observació	TEMPERATURAS			VENTS direccio	NUVOLS	
	Maxima	Minim.	Term. tipo		classe	can
9 m. 3 t.	Sol. 34 Sombra 23	11	16 20	S. S.	Cumul	0'3

Weyler, lo *casi pacificador* de Cuba, deixanthi no mes que dos mil insurrectes ben armats á la provincia de Pinar del Rio, dos mil més á la de la Habana y no sabem quants en lo resto de la isla, segons noticias que ahir per aquesta ciutat corrian, va arribar ahir al capvespre á Barcelona ab lo barco «Montserrat».

La *Publicidad* d' avuy, que en quant á aquell senyor, no es la mateixa *Publicidad* dels anys 91 y 92, segurament sortirà ortada, ab senyal de festa y per no ser menos que lo belicós *Nacional* de Madrid, per cinch céntims nos donará un retrato de cos enter del ex-gobernador de Caba.

Los bons patriotas que per arreu se'n crían, potser los mateixos que no allargan la má als esqueletos, mes que soldats, que retornan de Cuba pera auxiliarios, ahir se donarian molta pressa en acudir al moll de la capital del príncipat y als que no los hi fou possible enviarli quatre ratllas felicitantlo y donantli la benvinguda: aixó los de Barcelona.

Are, los de Madrid y altres punts, barrejats conservadors, republicans y carlistas, aquets farían servir lo fil-ferro del telégrafo ó dels teléfonos: en carta ó B. L. M. s' exposavan á que arribessin á missas didas.

Y mentres aixó succeheixi, en los últims pisos de las casas de capitals y ciutats y en molts llers de poblets, se trobarían arrupits ó assentats en lo banch escorn, á una munió de joves, germans nostres, que portan en son rostre lo sagell de terrible malaltia y de la fam: se trobarían també molts mares endeladas demanant una almoyna per amor de Deu: se trobarían igualment altres mares agenolladas devant la seva excelsa matrona, la verge del Carme etc., pregantli pera que á son fill no li toqui cap mala: y finalment, se trobaría tanta cosa ab que impugnar tot lo que fassi á Barcelona ó á Madrid y als demás punts que en Weyler visiti, que nos agata por lo consignarlas.

Quen mes valdria que tot lo que 's gasta en telegramas de felicitació, en prepararli manifestacions, en llogar barcos per anar á rebrel y en telégramas per la premsa, se destinés á aixugar tantas llágrimas com se vesan, ó en retornar la salut als desvalguts soldats que han tornat malalts.

Si en Weyler vingúes ab los llorers de la pacificació encara nos oblidarían d' alló que la guerra s' havia d' acabar ab la guerra y que tantas vidas ha costat

sense cap ó poquets resultats práticos. No ve, donchs, com á vencedor de la insurrecció, sobran felicitacions y archs de triompf.

Lo Sr. Alcalde, ahir á derrera hora, nos facilitá 'l següent telégrama:

«Gobernador á Alcalde.—Ministre Gobernació me comunica telégrama ahir, lo que segueix: Me consta que alguns corresponsals telegrafian donant la noticia d' haverse aixecat una partida carlista Ternel y com aqueixa noticia es absurda y falsa li recomano procri desmentirla».

Aquets corresponsals madrilenys molta set de sanch tenen. ¿Encara no se'n vesa prou en los camps de Cuba y Filipinas?

Ben clar se veu que ells estan lluny dels trets, y entussiasmats ab la arribada d' en Weyler, tot s' ho miran ab lo cristall vermell.

Lo guarda-termes Joseph Fortuny ahir á dos cuarts de sis de la tarde recullí y conduhí á Casa la ciutat, á un noyet de 10 anys, qui junt ab un company seu de la mateixa edat fugiren de casa seva ans d' ahir, anant á passar la nit en un Maset d' un dels termes municipals vehins al nostre, decidintse á retornar á sas llars, utilisant lo tren que surt de Vilaseca á un quart de sis de la tarde, pera lo qual pujaren als topos del últim wagó.

Al esser lo tren devant del mas del Sr. Abelló, los dos noyets saltaren á terra, l' un d' ells sense sufrir cap dany y l' altre anomenat Anton Fort Artiga, causantse varias contusions á la cara y cos, per lo que va poguer ser detingut per lo referit guarda-termes.

A cuarts de deu de la nit d' ahir s' iniciá un principi de foch en la gorfa de la casa que habita 'l comerciant de vins Sr. Izaguirre.

Gracias al haverse acudit prompte á la seva extinció se lográ localisarlo y apagarlo tot seguit, no cremantse res més que feixinas y algun tros de llenya.

En lo telégrama que ahir insertavam y que la Cambra de Comers dirigí al President del Consell de Ministres, hi sofrírem una errada de consideració que nos doném pressa en rectificar.

Deyam nosaltres que 'ls obrers espanyols, infinitament mes atesos que 'ls insurrectes de la manigua, sent aixís que l' original deya *atendibles* que significa tot lo contrari de la paraula *atesos*.

Lo bon sentit del lector subsanaría la errada d' impremta, pero á nosaltres també nos convé que consti aixís.

Nostre estimat amich y col·laborador D. Claudi Mas y Jornet, ha obtingut en lo Certamen organiat per la revista «L' Atlántida», un accésit á la Flor natural per son treball «Follia d' amor» (poemet macabra) y 'l premi ofert per D. F. Argué á la millor poesia modernista, pera sa composició «La congoja del poeta». Felicitém á nostre distingit amich y desitjém que no sigan aquestos los últims triompfs que alcansi.

En breu veurá la llum pública á la Cort, luxosament editadas, las obras complertas del sabi doctor Letamendi.

Aquesta publicació de quant escrigué l' ilustre doctor se titulará «Historia evolutiva del pensamiento médico», y contindrà las memorias y estudis científichs del eminent pensador, escepte la Patología y la Clínica que ja s' han publicat en tomos apart.

Tenim lo gust d' anunciar á nostres llegidors que está á punt de publicarse una hermosa é important obra per la casa editorial de Barcelona «Parera en comandita» donant á coneixer las innombrables bellessas de la Catedral barcelonina, ab una monografía, histórica de dit monument per lo erudit sacerdot Reverent D. Gayetà Saler, tant conegut entre nosaltres per los notables sermons que está predicant aquestos dias en la Parroquia de Sant Feliu de Sabadell.

Esperém ab ánsia poguer saborejar las bellessas de la nova obra catalana.

En breu serán trasladats, de las presons de Gandesa á las de Tarragona, l' ex-jutje municipal y ex-secretari del Ajuntament de Ribarroja, processats á consecuencia de la troballa d' una bomba explosiva en las Casas Consistorials.

Tenim lo gust d' anunciar á nostres lectors que la Secció Provincial de Plages del Camp, ha anunciat ja pera fins lo dia 28 del corrent mes, lo plasso pera la admissió de demandas dels propietaris de la provincia que desitgin adquirir plantas americanas dels Vivers d' aquella Secció.

En lo present any procedirà la mateixa a la venta d'aquelles plantes, a fi d'evitar alguns dels abusos que venían cometentse en anys anteriors ab las demandas, pero será a una quarta part del promedi que resulti dels preus dels catàlechs dels viveristas de especulació.

Així, donchs, no 's descuydin los propietaris que desitgin adquiririlas, y envihin prompte sas demandas a las oficinas d'aquella Secció.

Procedents de Cuba han arribat a Tarragona, sent auxiliats per la Creu Roja, los soldats:

Martí Ferré, de Tarragona, batalló del Infant; Joan Ventura Queral, de Villores, (Castellón), de Luchana; Miquel Franchadel, de Alcodia de Vea, (Idem), del Provincial de Cuba, y Anton Espona, de Capella, (Huesca), de Espanya.

Lo recaudat ahir per concepte de Consums en la Administració d'aquesta ciutat, puja a la cantitat de pessetas 1184'75.

Crònica teatral

Continuació de la d'ahir

La negativa de la tiple d'òpera Srta. Corona en no voler treballar diumenge a la nit, y la carinyosa manifestació de simpatia que li tributà lo públich acabada «La Dolores», que fou l'obra posada en escena, nos donaren lloch ahir a que escrivissim una Crònica, relatant fil per randa y ab la mes benevolencia possible los fets ocorreguts: pero com en aquella Crònica, per falta d'espai, no parlavam de las causas que motivaren l'una y l'altre, avuy, ab la sinceritat ab que hem vingut parlant sempre que d'artistes y del teatre nos hem ocupat, y en particular sempre que qui aquestes ratillas escriu las ha autorisat ab las inicials del seu nom, nos permetém consignar las impresions que en lo teatre reberen y que per ben cert no son favorables ni al públich, ni a l'empresa, ni molt menos a la aplaudida artista.

Comensant per la Srta. Corona, ja que al cap de vall aquesta fou la única que 'n sortí beneficiada de la extrema actitud en que 's colocá, quan personas extranyes a la empresa li comunicaren la nova que intentavan despatxarla, donchs duplém hagués obtingut artísticament l'ovació que se li tributá, no obrá com devia, a nostre entendre, negantse a representar, desde 'l moment que 'l públich res té que veure ab lo que passa del taló de boca endins la escena. L'agravi, no cantant ella «La Dolores», a mes de ferlo al empresari, molta part ne corresponia al públich: lo conflicte que la seva decisió podia promoure, trobantse 'l teatre com estava, plé de gom a gom, també s'hauria extés mes lluny de l'administració y si ha desallotjar lo local s'hagués tocat, l'empresa ab una perdus mes ó menos grossa n'hauria sortit, mentres que lo públich podia carregar d'altre mena.

La justicia y la rahó aconsellan altres procediments pera protestar y ferse respectar en son dret y a aquets havia d'acudir la Srta. Corona.

En quan a l'empresa, la mes interessada en que 'l teatre se conservi com escola de bonas costúms y siga lloch garantit als assiduos concurrents que cercan en éll unas horas expansió y entreteniment, saborejant las bellesas de la música, y 'ls xistes ingeniosos de la prosa ó de la ritma, avans de contractar als artistes per temporadas llargas ha de saber si aquets li son conveniènts, puig intentar la rescinció del contracte sense motiu justificat, dihentho particularment, s'exposa a que 's fabriquin ovacions com la de que ahir parlarem y pensém ocuparnos avuy.

Comprenem que la tiple Srta. Corona no pot serli convenient, desde 'l moment que no mes treballa en óperas y pera posar aquesta classe d'obras necessita de dos artistes mes que no figuran a l'actual companyia: mezzo soprano y un bon barítono, sons que ni en lo teatre Fortuny, ni en gayres teatres, per no dir en en cap, se poden regalar, que regalats hoy serian, de ser diaris, com diari es lo son de la tiple.

Comprenem, també, que la empresa obrava molt sabiament, si despatxant a la Srta. Corona, nos portava una tiple dramática absoluta de sarsuela, donchs verdaderament artista d'aquesta categoria s'hi notará a fallar en la actual companyia tant aviat posin en nostre escena las sarsuelas «El milagro de la Virgen», «La Guerra Santa», «El Anillo de hierro», y tantas altres com ne podriam anomenar, cas que efectivament nos las donguin a conèixer.

Però per mes que aixó compreguém, compremém

igualment que no está bé se procedeixi a la rescinció del contracte d'un artista, sense que aquest hi consenti, desde 'l moment que 'ls pactes s'efectuan de comú acord dels contractants.

Y entrém en la demostració del públich: parlar d'aquest, es quelcom mes delicat, puig que nosaltres també a ell nos devém.

La manifestació de simpatia y carinyo, que *La Autonomia*, gens malament atribuhía a de despedida, es queya millor al presentarse l'artista agraciada en escena per primera vegada, que no al final de l'obra representada, puig de ser aixís, necessitava, ja que 'l temps ho permetia, que aquella anés prescedida d'un acte que revelés lo disgust ab que 'l public rebé la primera noticia, y revelés al mateix temps lo sentiment que li ocasioná lo regoneixe que la tantas vegadas repetida artista, mesurava a l'empresa y públich en una mateixa mesura.

No succehí així y ho sentím, donchs al verdader valor de la manifestació li ha restat no poca forsa, lo coneixement de que aquesta no fou espontánea sino fabricada sent una llástima que l'abono se deixés portar per una impresió, que fins a cert punt, no n'hi havia per tant ni molt menos.

Al públich li bastava saludar a l'artista a sa presentació, com a prova de que no coincidía ab lo parer de la empresa, si aquesta la despatxava, y quedava millor, ja que en lo camvi hi sortía guanyant, puig així, ni en las óperas ni en las sarsuelas, may podrá quedar content de la execució, en conjunt, que obtinguin.

Are la empresa si alguna volta 's queixan, tindrà motiu en dir que no se la deix en llibertat d'acció, desde 'l moment que l'abono y ab eli lo públich l'hi imposan a una artista.

Massa bé havia anat ab lo camvi de característica y segurament hi anirà ab lo de tenor cómic, que ahir nos anunciá, pera que sortís l'entrebanch de diumenge a la nit, a destorbarho tot.

Y consti que nosaltres sentiríam que 's despatxés a la Srta. Corona, perque ben clar ho hem dit, enteném que las contractas, quan no hi ha avinensa ó arreglo entre 'ls contractants, la formalitat exigeix que quedi ferma; y no 'ns aventurém a ferho com a artista, perque en una sola obra que ha treballat, si bé es cert que la canta molt bé, no 's pot formar judici exacte de las qualitats que puga possehir com a cantant y com a artista.

Lo que si hauría la empresa de tenir en compte, es que entre bastidors regna una admósfera, per lo regular, no molt sana, admósfera que prent mes intensitat a mida que un s'acosta al passadís que dona accés als quartets dels artistes y no forá extrany que aquesta tingués també part en aquella ovació.

F. C. E.

SECCIO OFICIAL

Alcaldía Constitucional de la ciutat de Reus

Acabant lo 31 del corrent en aquesta ciutat lo plaso dels tres mesos que la Instrucció del ram concedeix pera que 'ls vehins de la mateixa puguin provehirse voluntariament y sense cap recárrech, de la cédula personal, y essent molts los que no han acudit a recullirla, aquesta Alcaldía al anunciarho aixís al públich adverteix als que 's troben en aquest cas, que de conformitat a lo que l'art. 41 de la Instrucció determina, transcorregut que siga dit plaso incurrirán los morosos en una multa igual al duplo del valor de la cédula y ademés en lo duplo del arbitri municipal procedintse a la exacció de tot ell per lo precedent procedintse d'apremi establert pera 'l cobro de contribucions directas en favor de la Hisenda.

Reus 22 Novembre 1897.—L'Alcalde, Joseph Maria Borrás.

Registre civil

del dia 22 de Novembre de 1897

Naixements

Dolors Aznar Barberán, de Joan y Joana.

Matrimonis

Cap.

Defuncions

Joseph Vallés Nolla, 47 anys, Nou de S. Joseph, 5.—Joseph Constanti Jamosa, 14 mesos, Sol, 10.—Joseph Xatrach Casiné, 2 mesos, Santa Teresa, 42.—Gertrudis Darán Cuchi, 76 anys, S. Vicens, 25.—Antonia Grau Robert, 5 anys, S. Miquel, 5.

SECCIO RELIGIOSA

Sant d'avuy.—Sant Crisógono.
Sant de demá.—Santa Catarina.

SECCIO COMERCIAL

J. Marsans Rof

Representant: JOAQUIM SOCIATS
CARRER SANTA ANNA, 26.—REUS

Ultima hora de la Bolsa de Barcelona a las 4 de la tarde d'ahir:

Interior	64'20	Filipinas	
Exterior	80'25	Aduanas	96'87
Amortisable	77'87	Cubas 1886	95'
Fransas	19 80	Cubas 1890	78'25
Norts		Obs. 6 0/0 Fransa	97'50
Exterior París	60'93	Obs. 3 0/0	53'75
París	32'80	Londres	33'45

Se reben ordres de Bolsa pera Barcelona, Madrid y París.

Descompte de cupons, compra y venda al comptat y per compte egé de tota classe de valors, compra de monedas y bitllets de tots los paissos.

BOLSI DE REUS

Cotisations realissas en lo dia d'ahir a Barcelona facilitadas per lo corredor en aquesta ciutat D. Antoni Demestre.

Interior	64'26	Fransas	19'80
Exterior	80'30	Cubas vellas	95'13
Colonial	91'25	Cubas novas	78'13
Norts	32'35	Aduanas	96'75
Obligacions Alm-nas	83'	Obligs. 3 0/0 Fransas	53'47
		Filipinas	94'75

PARIS			
Exterior	60'93	Norts	
GIROS			
París	31'80	Londres	33'45

Cambis corrents en lo dia d'ahir en aquesta plassa facilitats per los corredors de comers D. Joan Vallés Sureda, D. Joan Llauredó Prats, don Joan Vallés Vallduvi y D. Francisco Prius Demestre.

Londres a 90 dias fetxa	00'00	operacions
» a 8 » vista	00'00	diner.
París a 90 » dif	31'60	operacions
Merchs a 8 » »	1'61	»

VALORS LOCALS DINER PAPER. OPER.

ACCIONS			
Gas Reusense	010	010	010
Industrial Harinera	850	850	0
Banch de Reus	550	550	0
Manufacturera de Algodon	515	520	0
C. Reusense de Tranvias, privilegiadas al 5 per cent.	70	100	0
Societat Hidrofórica	135	150	150

ANUNCIS PARTICULARS

Academia Fortuny

Ensenyansa de dibuix, pintura y modelat

DIRIGIDA PER

RAMON CASALS

Premiat ab medallas, diplomas y mencions honoríficas en varias exposicions, alumno per oposició del «Regio Instituto di Belli Arti» en Roma.

Ensenyansa de dibuix lineal, adorno, figura, paisatge, natural, pintura al oli y l'ayuada.

Dibuix y pintura ab model viu

Carrer Major núm. 28, pis 1.er.—Reus

Diversions públicas

Teatro Fortuny

Companyia d'òpera y sarsuela espanyola

DIRIGIDA PER LO MESTRE

D. FRANCISCO PEREZ CABRERO

Funció pera avuy.—24 d'abono.—Estreno de la sarsuela cómica en dos actes «El Húsar» y «El duo de la africana».

Entrada a localitat 3 rals.—Id. al paradís 2.

A dos cuarts de nou en punt.

Imp. de C. Ferrando.—Plassa de la Constitució.

GUIA DEL PASSATJER

SERVEY DE TRENS

SORTIDAS

De Reus á Barcelona:

5'04 m. correo (Per Villanova y Vilafranca) 1.ª, 2.ª y tercera.
8'56 m. exprés, primera y segunda dimars, dijous y dissabtes, (per Vilanova).
12'11 t. mercancias, segunda y tercera.
14'57 t. correo (per Vilanova).

De Barcelona á Reus

5'25 m. (per Vilafranca).
9'46 m. (per Vilanova).
15'8 t. per id.
7'39 t. exprés (dimars, dijous y dissabtes).

De Reus á Mora

9'33 m. — 1'04 t. — 3'10 t. — 7'19 y 9'57 nit.

De Mora á Reus

4'24 m. — 8'00 m. — 12'08 t. — 6'04 t. — 7'36 n.

De Reus á Tarragona

8'30 m. — 9'47 m. — 2 t. — 7'04 t.

De Tarragona á Reus

7'30 m. — 12'25 t. — 4'30 t. — 8'20 n.

De Reus á Lleyda

8'10 m. — 5'23 t.

De Lleyda á Reus

5'50 m. — 3'50 t.

De Reus á Vimbodí

1'28 t. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Vimbodí á Reus

9'53 m. cotxes de 2.ª y 3.ª

De Tarragona á Valencia

9'30 m. y 11'30 n.

De Valencia á Tarragona

11 m. y 6'30 t.

ADMINISTRACIÓ D. CORREUS-REUS

Horas d' arribada y sortidas de correos

ARRIBADAS

De Tarragona, 8'30 m.

De Barcelona (per Tarragona) 9'30 m.

De id. directe 10'30 t.

De id. id. 11'30 t.

De id. ab la correspondencia extranjera

(per Picamoixons y descendent de Lleyda) 7'30 t.

De Madrid y Zaragoza 2'30 n.

De Lleyda y Huesca 7'30 m.

NOTA: Los correos para Filipinas sortiran de Barcelona lo 7 y 27 de Novembre y 15 y 19 de Desembre del corrent any. Los de Cuba surten d' aquesta Administració lo 7, 17 y 27 de cada mes, correo ordinario.

Altra.—Deu tenirse present que tots los vapors que conduheixen tropas de refors á Cuba, portant també correo.

SORTIDAS

Pera Barcelona á las 5'00 m.

Pera id. á las 2'00 t.

Pera Tarragona, Valencia y Murcia per S. Vicens 5 m

Pera id. id. id. (per idem) á las 2'00 t.

Pera Tarragona, directe á las 7'00 n.

Pera Lleyda, Huesca, Manresa, Sabadell, Tarrassa y sas líneas á las 8'00 m.

Pera Madrid, Saragossa, Teruel, provincias vascongadas, Castilla, Galicia, Andalucía y Extremadura á las 1'00 t.

Los pobles servits per peatons á las 9'00 m.

NOTA: A la correspondencia dirigida á Teruel, Andalucía y Extremadura, que s' deposita en los busson després de la sortida del correo de Madrid, se li dona sortida á las 7 de la nit per Tarragona.

Biblioteca Regionalista Libreria Regional, carrer de Jesús, 31

SECCIÓ CATALANA

- «Lo Catalanisme», per Valentí Almirall, 10 rals.
- «Quadros», per Emili Vilanova, 2
- «La Dida», per Joseph Feliu y Codina, 2
- «Cartas Andorranas», per Joseph Aladern, 2
- «Costums típicas», per id., 2
- «Alcover», monografia, per id., 4
- «Poesias», per Manel Marinell, 2
- «Oda á Barcelona», per Jascint Verdaguier, 2
- «Lo Pi de las tres branques», per id., 2
- «L' Aglenya», per Ramon Masferrer, 4
- «Croquis Pirenencs», per J. Massó Torrents, 12
- «La Fada», per id., 4
- «Catalunya trilingüe», per J. Casas Carbó, 2
- «Anant pel món», per Santiago Russinyol, 16
- «Les Cròniques catalanes», per Gabriel Turell, 12
- «Obres catalanes», per Joseph Ixart, 20
- «Poesias», de Joan Maragall, 8
- «Alades», per Emili Guanyabens, 8
- «Fructidor», drama, per Ignaci Iglesias, 8
- «Montlba», per Bosch de la Triaxeria, 12
- «Quan jo era noy», per A. de Riquer, 20

- «Música vella», per E. Doria y Bonaplata, 12
- «Figura y paisatge», per Narcís Oller, 12
- «Tascant per les Serres», per J. Pons y Mas-sau, 12
- «Espectres», per Enrich Ibsen, 8
- «Obras dramáticas de la biblioteca del «Teatro Regional», á meytat de preu.
- «Cançons Catalanas», harmonisades per Enrich More-ra, han sortit:
  - «Sant Ramon», 2 rals.
  - «Planys», 2
  - «El Maçoudia», per Brunet y Bellet, 4

SECCIÓ CASTELLANA

- «España tal qual es», per Valentí Almirall, 4 rals.
- «Patria y Región», per Salvador Golpe, 12
- «Un ensayo de Regionalismo», per Joan Mañé y Flaquer, 2

SECCIÓ GALLEGA

- «Odas de Anacreonte», per Florenci Vaamonde, 5 rals.
- Además están á la venda diferentes obras de celebrats literats catalans, castellans y extranjeros.

Acadèmia Fortuny

Ensenyances de dibuix, pintura y modelat

RAMON CASALS

Ensenyances de dibuix, pintura y modelat

Diversiones públicas

Teatro Fortuny

Compagnia d'òpera y zarzuela espanyola

D. FRANCISCO PEREZ CABRERO

Ensenyances de dibuix, pintura y modelat

Acadèmia Constitucional de la ciutat de Reus

Acadèmia Constitucional de la ciutat de Reus

Reunions civils

Reunions civils

La Junta y la Comissió de Govern